

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η

168/2025

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 14.4.2025 και ώρα 11:00, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη, Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Απόν το μέλος Σπυρίδων Χρυσοφώτης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τον ιδιωτικό τηλεοπτικό σταθμό με τον διακριτικό τίτλο «MEGA», ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία «ALTER EGO MEDIA A.E.», αναφορικά με διατάξεις που αφορούν: την προστασία των ανηλίκων τηλεθεατών, την προβολή σκηνών βίας και την αντιστοιχία της σήμανσης στο περιεχόμενο του προγράμματος στη διάρκεια της εκπομπής με τον τίτλο «Live News» η οποία μεταδόθηκε από τον ως άνω τηλεοπτικό σταθμό την 1η Φεβρουαρίου 2024. Η υπόθεση εξετάζεται ύστερα από τις με αριθμό πρωτοκόλλου 624/2.2.2024 και 625/2.2.2024 καταγγελίες πολιτών.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε ο φάκελος με αριθμό 48/20.2.2024, ο οποίος ανατέθηκε στη διοικητική υπάλληλο Ειρήνη Κεραμήτσου και στην ειδική επιστήμονα-νομικό Ρέα Λαμπροπούλου. Η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 370/ΕΣ/29.2.2024 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης. Στη συνέχεια η Ειδική Επιστήμων υπέβαλε την με αριθμό πρωτοκόλλου 1517/ΕΣ/8.10.2024 νομική της εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της λειτουργούσης τον τηλεοπτικό σταθμό ως άνω εταιρείας, παρέστη η πληρεξούσια δικηγόρος της Σπυριδούλα Καλογήρου. Ερωτηθείσα από την Πρόεδρο η ανωτέρω δικηγόρος δήλωσε ότι γνωρίζει το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβε δε τον λόγο και ανέπτυξε τους ισχυρισμούς της. Ζήτησε στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να της παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 7.5.2025, ώρα 14:00, και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία το με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 2502/7.5.2025 υπόμνημά του.

Την 9.9.2025 και ώρα 11:00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά, Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr») και Ιωάννη Μιχελάκη. Απόν ο αντιπρόεδρος Ιωάννης Πολίτης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Η Πρόεδρος ενημέρωσε αναλυτικά για την υπόθεση το μέλος Σπυρίδωνα Χρυσοφώτη, ο οποίος δεν μετείχε στη συνεδρίαση της 14.4.2025, αναγιγνώσκοντας τις με αριθμό πρωτοκόλλου 624/2.2.2024 και 625/2.2.2024 καταγγελίες πολιτών, την με αριθμό πρωτοκόλλου 370/ΕΣ/29.2.2024 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών που συνέταξε η διοικητική υπάλληλος Ειρήνη Κεραμήτσου, την με αριθμό πρωτοκόλλου 1517/ΕΣ/8.10.2024 έγγραφη νομική εισήγηση που συνέταξε η ειδική επιστήμων-νομικός Ρέα Λαμπροπούλου, το με αριθμό πρωτοκόλλου 2502/7.5.2025 υπόμνημα του σταθμού, το πρακτικό της συζήτησης στην Ολομέλεια και το σύνολο των λοιπών εγγράφων του φακέλου. Το μέλος Σπυρίδων Χρυσοφώτης, δήλωσε ότι ενημερώθηκε πλήρως ως προς τα ουσιώδη σημεία της συζήτησης της 14.4.2025 και η δήλωση του αυτή καταχωρίστηκε στα πρακτικά. Παρέστη επίσης και η ανωτέρω ειδική επιστήμων-νομικός, η οποία ανέπτυξε το ζήτημα προφορικά και αποχώρησε. Η Ολομέλεια, αφού παρακολούθησε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό Μέρος:

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Ανεξάρτητη Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεοράσεως και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβάσεων. «Ο άμεσος έλεγχος του κράτους... έχει ως σκοπό... την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας, καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και νεότητας».
2. Κατά το άρθρο 21 παρ. 1 του Συντάγματος: «Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του κράτους».
3. Στο άρθρο 2 παρ. 3 εδ. β' του Ν. 4173/2013 (που τροποποιήθηκε με το Ν. 4324/29.4.2015 που επανιδρύει την ΕΡΤ και ισχύει και για την ιδιωτική τηλεόραση κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 παρ. 1α του Ν. 2328/1995) ορίζεται ότι: «Οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες που παρέχει η Ε.Ρ.Τ. Α.Ε. πρέπει να ανταποκρίνονται στην ποιοτική στάθμη που επιβάλλουν η κοινωνική αποστολή και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και να σέβονται ιδίως την αξία του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας».
4. Κατά το άρθρο 24 παρ. 1 εδ. δ' του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (που έχει νομική ισχύ επί τη βάση της Συνθήκης της Λισαβόνας, άρ. 6 της ΣΕΕ): «Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού».
5. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα του 1966 (Ν. 2462/1997) στο άρθρο 24 παρ. 1 αυτού ορίζει ότι «Κάθε παιδί, χωρίς διάκριση λόγω φυλής, χρώματος, γένους, γλώσσας, θρησκείας, εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης, περιουσίας ή γέννησης, έχει δικαίωμα, έναντι της οικογένειάς του, της κοινωνίας και του κράτους στα μέτρα προστασίας που απαιτεί η θέση του ως ανηλίκου».
6. Ο Ν. 2101/1992, που κυρώνει τη «Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού» ορίζει στο άρθρο 3 παρ. 1: «Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές

λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας, είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού». Στο άρθρο 17 του ανωτέρω νόμου μνημονεύονται τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ορίζοντας στην περ. ε': «Τα συμβαλλόμενα κράτη ευνοούν την επεξεργασία κατάλληλων κατευθυντήριων αρχών που να προορίζονται για την προστασία του παιδιού από την ενημέρωση και το υλικό που βλάπτουν την ευημερία του...».

7. Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του Ν. 4779/2021: «Οι υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων που ενδέχεται να είναι επιβλαβείς για τη σωματική, ψυχική ή ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, παρέχονται κατά τρόπο που να διασφαλίζει ότι, υπό κανονικές συνθήκες, οι ανήλικοι δεν θα τις ακούν ούτε θα τις βλέπουν. Ενδεδειγμένα μέτρα αποτελούν, ιδίως, η σήμανση των προγραμμάτων, η επιλογή της ώρας μετάδοσής τους, η χρήση προσωπικών αριθμών αναγνώρισης (κωδικών PIN), τα μέσα εξακρίβωσης της ηλικίας ή άλλα τεχνικά μέτρα, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας. Το πλέον επιβλαβές περιεχόμενο, όπως είναι η αδικαιολόγητη βία και η πορνογραφία, υπόκειται στα αυστηρότερα μέτρα.

Κατά την παρ. 9 του ως άνω άρθρου: «Οι πάροχοι υπηρεσιών μέσων επικοινωνίας οφείλουν να μη μεταδίδουν σκηνές φυσικής, λεκτικής ή ψυχολογικής βίας σε όλα τα ενημερωτικά προγράμματα, εάν αυτό δεν είναι αναγκαίο για την ενημέρωση του κοινού για συγκεκριμένο γεγονός».

Η παρ. 3 του ίδιου άρθρου ορίζει: «Όλα τα προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων των επαναλήψεων, εκτός των διαφημιστικών μηνυμάτων, των μηνυμάτων τηλεπώλησης και των δελτίων ειδήσεων, κατατάσσονται σε κατηγορίες ανάλογα με τον βαθμό της δυσμενούς επίδρασης που μπορεί να έχει το περιεχόμενό τους στην προσωπικότητα και στη σωματική, ψυχική και ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων. Σε κάθε κατηγορία αντιστοιχεί ένα ειδικό οπτικό σύμβολο ή ηχητικό σήμα, το οποίο μεταδίδεται σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Επίσης, το ειδικό οπτικό σύμβολο αναγράφεται υποχρεωτικά δίπλα στον τίτλο των τηλεοπτικών προγραμμάτων σε κάθε δημοσίευση ή καταχώριση των προγραμμάτων αυτών στα έντυπα και στους ηλεκτρονικούς οδηγούς προγραμμάτων (EPG) και μεταδίδεται σε όλη τη διάρκεια των μηνυμάτων για την ανακοίνωση του προγράμματος (τρέιλερ)».

Κατά την παρ. 4 αυτού: «Η υπ' αριθμ. 106/12.6.2019 απόφαση του Υφυπουργού Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης «Κατάταξη και σήμανση των

τηλεοπτικών προγραμμάτων» (Β' 2300) εξακολουθεί να ισχύει, εφαρμοζομένου του άρθρου 7 αυτής και για τις μη γραμμικές οπτικοακουστικές υπηρεσίες».

8. Κατά το άρθρο 13 παρ. 2 του Π.Δ. 77/2003: «Τα εγκλήματα, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, η βία και άλλες βάνανσες και απάνθρωπες πράξεις ή συμπεριφορές, δεν πρέπει να αναδεικνύονται ή να εξυμνούνται».

9. Η Υπουργική Απόφαση 106/12.6.2019 για την κατάταξη και σήμανση των τηλεοπτικών προγραμμάτων ορίζει στο άρθρο 1 εδ. α': «Όλα τα τηλεοπτικά προγράμματα εκτός των διαφημιστικών μηνυμάτων(τηλεοπτικών διαφημίσεων) και των μηνυμάτων τηλεπώλησης, όπως αυτά ορίζονται στις περ. θ' και ιβ' του άρθρου 2 του π.δ. 109/2010 αντίστοιχα, κατατάσσονται σε πέντε (5) κατηγορίες, ανάλογα με το βαθμό δυσμενούς επίδρασης που μπορεί να έχει το περιεχόμενο τους στην προσωπικότητα και στην εν γένει σωματική, ηθική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξη των ανηλίκων (προσώπων ηλικίας έως 18 ετών)».

Κατά το άρθρο 2 παρ. 1 εδ. β' της ως άνω Υπουργικής Απόφασης: «Βασικό κριτήριο για την επιλογή της προσήκουσας σήμανσης αποτελεί η ύπαρξη αντιστοιχίας μεταξύ περιεχομένου προγράμματος και ώρας μετάδοσης του σε συνδυασμό με την πιθανή παρακολούθηση αυτού από ανηλίκους».

10. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 της Υ.Α. 106/12.6.2019: «Σε κάθε κατηγορία κατάταξης των τηλεοπτικών προγραμμάτων αντιστοιχεί το καθοριζόμενο με την παρούσα απόφαση οπτικό σύμβολο που συναρτάται με την ηλικία των τηλεθεατών. Το κάθε σύμβολο μεταδίδεται σε εμφανές σημείο της οθόνης, σε μέγεθος, ένταση και διάρκεια που καθιστά δυνατό τον εντοπισμό του από το μέσο τηλεθεατή».

Η παρ. 2 του άρθρου 4 ορίζει: «Για την πληρέστερη προστασία των ανηλίκων τηλεθεατών προβλέπεται και ειδική λεκτική σήμανση προσδιορισμού του περιεχομένου των προγραμμάτων ανάλογα με τη βλάβη που αυτό μπορεί να προκαλέσει στους ανηλίκους (π.χ. σκηνές βίας, σεξουαλικές σκηνές, χρήσης ουσιών και σκηνές απρεπούς εκφοράς λόγου). Η λεκτική σήμανση εμφανίζεται κάτω από το οπτικό σύμβολο κατάταξης των τηλεοπτικών προγραμμάτων».

Ακολουθούν πίνακες που επεξηγούν τα οπτικά σύμβολα και την ειδική λεκτική σήμανση περιεχομένου των προγραμμάτων:

Πίνακας Ι: όλες οι κατηγορίες κατάταξης των τηλεοπτικών προγραμμάτων έχουν χρώμα τετραγώνου πλαισίου μαύρο, κύκλου λευκό και χρώμα χαρακτήρων ή αριθμών

μαύρο: 1^η κατηγορία(K), 2^η κατηγορία(8), 3^η κατηγορία(12), 4^η κατηγορία(16), 5^η κατηγορία(18).

Πίνακας II: Ούτω, η επεξήγηση του συμβόλου 8: κατάλληλο για άνω των 8 ετών.

Πίνακας III: διάρκεια του οπτικού συμβόλου σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Πίνακας V: Η επιτρεπόμενη ώρα μετάδοσης:

2^η) για τους ανήλικους άνω των 8 ετών είναι στην ευχέρεια του παρόχου υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων, αρκεί να μη μεταδίδεται σε ζώνη παιδικού προγράμματος καθώς και τριάντα (30')λεπτά πριν και μετά τη ζώνη αυτή.

11. Η Υπόδειξη 1/14.10.2014 του Ε.Σ.Ρ. στο σημ. Γ' παρ. 1 επισημαίνει ότι τα προγράμματα (μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και τα μουσικά video clips) που μεταδίδονται ώρα που παρακολουθούν ανήλικοι δεν πρέπει να περιέχουν ιδίως, πορνογραφικές σκηνές ή σκηνές υπερβολικής, άσκοπης, φυσικής ή λεκτικής βίας, οι οποίες μπορεί να τους οδηγήσουν στην τέλεση των συγκεκριμένων πράξεων και στην εξοικειώσή τους με τις ενέργειες αυτές. Επιπλέον, όμως, το περιεχόμενο των προγραμμάτων, ο τρόπος και τα μέσα που αυτά προβάλλονται στο κοινό, καθώς και η στάση και η εκφορά λόγου των προσώπων που τα παρουσιάζουν δεν πρέπει να προκαλούν βλάβη στην ηθική, σωματική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων.

Στην παρ. 2 του σημείου Γ της αυτής Υπόδειξης αναφέρεται ότι πρέπει να αποφεύγεται η μετάδοση σκηνών ή περιεχομένου προγράμματος που προκαλεί στους ανηλικούς ανασφάλεια ή φόβο, ή τους παροτρύνει άμεσα ή έμμεσα σε επιθετική συμπεριφορά και ειδικότερα σε χρήση ή άσκηση βίας ή προσβάλλει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, ή προτρέπει στην υιοθέτηση προτύπων συμπεριφοράς που δεν συνάδουν με τους ηθικούς και νομικούς κανόνες της σύγχρονης κοινωνίας ή παροτρύνει σε εθισμούς και δραστηριότητες που είναι επιβλαβείς για τους ίδιους ή τους εξοικειώνει με βίαιες συμπεριφορές και τους καθιστά απαθείς απέναντι σε ενδεχόμενες επιθετικές ή βίαιες πράξεις της καθημερινότητας.

Στο σημ. Α' παρ. 1 της αυτής Υπόδειξης του Ε.Σ.Ρ. αναφέρεται ότι η σήμανση των προγραμμάτων πρέπει να συναρτάται άμεσα με το περιεχόμενο τους ώστε τα προγράμματα που μεταδίδονται σε ώρες που παρακολουθούν τηλεόραση ανήλικοι να μην ασκούν δυσμενή επίδραση στην πνευματική, ηθική ή σωματική τους ανάπτυξη.

12. Τέλος, κατά τα στοιχεία β' και ε' της παρ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ. ελέγχει την τήρηση των όρων και προϋποθέσεων καθώς και των εν γένει κανόνων και αρχών που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία για τη νόμιμη, διαφανή και ποιοτική λειτουργία των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και επιβάλλει, σε

περίπτωση παραβάσεων, τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις.

Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα:

α) Οι ανήλικοι τηλεθεατές, λόγω της μη αναπτυγμένης κρίσης τους, της συναισθηματικής ανωριμότητας τους και του ιδιαίτερα ευαίσθητου ψυχικού τους κόσμου, επηρεάζονται βαθιά, κατά κοινή πείρα, από τα μηνύματα και τις εικόνες που προβάλλονται από την τηλεόραση. Η επιρροή αυτή μπορεί μακροπρόθεσμα να μεταβάλει τους κανόνες και τις αξίες μιας κοινωνίας καθώς μεταβάλλεται ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αντιληπτός ο κοινωνικός περίγυρος. Η τηλεόραση συνδημιουργεί τις καθημερινές συνθήκες της γνωστικής, συναισθηματικής και κοινωνικής ανάπτυξης των ανηλίκων, καθώς αυτή προϋπάρχει στο περιβάλλον στο οποίο οι ανήλικοι αναπτύσσονται με αποτέλεσμα να συνδέονται μαζί της από νωρίς (ενδεικτικά αποφάσεις ΣτΕ που αφορούν προστασία ανηλίκων 147/2017, 3793/2015, 1668/2015, 1177/2015, 1259/2015, 388/2020, 1866/2021 κ.ά.). Οι διατάξεις που αφορούν στην προστασία της παιδικής ηλικίας είναι αναγκαστικού δικαίου (ΣτΕ 2572/2015), ο δε κίνδυνος προκλήσεως βλάβης στους ανηλίκους είναι δυνατόν να προκύπτει από το όλο περιεχόμενο μιας εκπομπής (ΣτΕ 495/2015, 3208/2014, 4407/2013). Κατά την ΣτΕ 124/2020 δεν χρήζει εξειδίκευσης η βλάβη της ηθικής ανάπτυξης των ανηλίκων.

Ενδεικτικά: «...*Η τηλεόραση, όπως και τα άλλα ΜΜΕ, επηρεάζει μακροπρόθεσμα όχι μόνο τα άτομα αλλά και τον πολιτισμό, το πεδίο της γνώσης, τους κανόνες και τις αξίες της κοινωνίας, διότι προσφέρει μια σειρά από εικόνες, ιδέες και εκτιμήσεις με βάση τις οποίες τα μέλη του κοινού μπορούν να επιλέξουν και να διαμορφώσουν τις δικές τους στάσεις...Κοντολογίς τα ΜΜΕ μακροπρόθεσμα μεταβάλλουν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε τους άλλους και τον κοινωνικό περίγυρο...*»¹. «...*Τα μέσα επικοινωνίας εμπλέκονται στην ψυχική και την κοινωνική μας πραγματικότητα όχι μόνο εξαιτίας των περιεχομένων τους, δηλαδή εξαιτίας των στερεοτύπων που ανακυκλώνουν, της αποσπασματικής ή παραπλανητικής γνώσης που διαδίδουν αλλά και ως αντικείμενα που σιωπηρά και σταδιακά μετατρέπονται σε προεκτάσεις του εαυτού μας...*»². «...*Τα παιδιά που μεγαλώνουν στην κυριολεξία μπροστά στην τηλεόραση βομβαρδίζονται από τις εικόνες ενός βίαιου κόσμου... Η συνεχόμενη έκθεση στη βία, μέσω της τηλεόρασης*

¹ Στέλιος Παπαθανασόπουλος(Καθηγητής Επικοινωνίας και ΜΜΕ Πανεπιστημίου Αθηνών): «Το τέλος της παιδικής αθωότητας», ημερίδα της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας με θέμα «Παιδιά και ΜΜΕ: Οι ανήλικοι στον κόσμο της επικοινωνίας», Αθήνα 2008, σελ. 17 επόμ.

² Μπετίνα Ντάβου(Καθηγήτρια Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών): «Συζητώντας για το παιδί και την τηλεόραση», ημερίδα της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας με θέμα «Παιδιά και ΜΜΕ: Οι ανήλικοι στον κόσμο της επικοινωνίας», Αθήνα 2008, σελ. 23 επόμ.

συμβάλλει στην αύξηση της επιθετικότητας και των φόβων του παιδιού, ενώ από την άλλη το απευαισθητοποιεί και μειώνει τη συμπόνια του για τον πόνο των άλλων...Οι σκηνές βίας εμποτίζουν ακόμα και τα πολύ μικρά παιδιά ενός ή δύο ετών, τα οποία δεν μπορούν να ξεχωρίσουν το πραγματικό από το φανταστικό...»³.

β) Νομολογία για βίαιες σκηνές σε ενημερωτικές εκπομπές-προστασία ανηλίκων τηλεθεατών: Στη χαρακτηριστική απόφαση ΣτΕ 3279/2006 (υπόθεση οδού Νιόβης-θανάτωση ομήρου από Ρουμάνο κακοποιό που μεταδόθηκε ζωντανά από τηλεοπτικό σταθμό-), το ΣτΕ δέχθηκε ότι σε ώρες υψηλής τηλεθέασης μεταδόθηκαν ζωντανές σκηνές ακραίας βίας που ήταν ικανές να βλάψουν σοβαρά την ηθική ανάπτυξη των ανηλίκων, ενώ η μετάδοση αυτών των φυσικών σκηνών στο ειδησεογραφικό πρόγραμμα υπερέβαινε προδήλως το μέτρο που επιβάλλει η ανάγκη πληροφόρησης του κοινού. Στην απόφαση ΣτΕ 1370/2013(σε μεσημβρινό δελτίο ειδήσεων τηλεοπτικού σταθμού προβλήθηκε επίθεση αυτοκτονίας γυναίκας), το ΣτΕ δέχθηκε ότι η κρίση του ΕΣΡ περί βλάβης που θα μπορούσε να προκληθεί στην ηθική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων στηρίζεται επαρκώς στο περιεχόμενο και την ένταση των μεταδιδόμενων σκηνών και ως εκ τούτου είναι επαρκώς και νομίμως αιτιολογημένη. Στην απόφαση ΣτΕ 2099/2013(σε κεντρικό δελτίο ειδήσεων προβλήθηκαν εικόνες κακοποίησης και θανάτωσης ζώων), το ΣτΕ δέχθηκε ότι η κρίση του ΕΣΡ σύμφωνα με την οποία, η προβολή της εικόνας της βίαιης και βάνανυσης μεταχείρισης ζώων δεν ήταν απαραίτητη για την ενημέρωση ή ευαισθητοποίηση του κοινού, ήταν νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη. Κατά την ΣτΕ 2194/2019 (σε δελτία ειδήσεων τηλεοπτικού σταθμού μεταδόθηκαν ακραίες σκηνές βίας και βάνανυσης μεταχείρισης ανθρώπων σε ώρα που συνηθίζουν να παρακολουθούν ανήλικοι), η κρίση του ΕΣΡ, σύμφωνα με την οποία η λεπτομερής αναφορά σε σκηνές ακραίας βίας και η αναλυτική περιγραφή των συνθηκών και του τρόπου τέλεσης ειδεχθούς εγκλήματος σε βαθμό που υπερέβαινε το αναγκαίο για την πληροφόρηση και ευαισθητοποίηση του κοινού μέτρο, ήταν νομίμως και επαρκώς δικαιολογημένη. Σχετική είναι και η απόφαση ΣτΕ 2332/2018. Άλλες αποφάσεις ΣτΕ για σκηνές βίας είναι: 910/2018, 146/2027, 2013/2017, 2550/2017, 2551/2017, 1096/2016.

γ) Η σήμανση των τηλεοπτικών προγραμμάτων, η οποία επιλέγεται από εσωτερική επιτροπή των παρόχων οπτικοακουστικών μέσων, οφείλει να βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με το περιεχόμενο τους και την ώρα μετάδοσης τους ώστε να μειωθεί κατά το δυνατόν η δυσμενής

³Βασίλης Βουϊδάσκης (Καθηγητής Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης): εφημ. «Πατρίς» 12.9.2009(«Η τηλεοπτική βία και επιθετικότητα και η επίδραση της στα παιδιά και στους νέους»)

επίδραση τους στην ηθική, πνευματική και ψυχική ανάπτυξη των ανηλίκων τηλεθεατών. Η επιλογή της προσήκουσας σήμανσης από τους παρόχους είναι αναγκαία για την ενημέρωση των γονέων για το βλαπτικό ή μη περιεχόμενο των μεταδιδόμενων προγραμμάτων και την άσκηση του γονεϊκού ελέγχου ως μέρους της ευθύνης που εκείνοι φέρουν για την καταλληλότητα των παρακολουθούμενων από τους ανήλικους προγραμμάτων (ΣτΕ 1815/2014). Κατά την ΣτΕ 4238/2015 υπάρχει απόλυτη υποχρέωση σήμανσης των προγραμμάτων καθώς αυτή απαιτείται σε κάθε περίπτωση για την άσκηση του γονικού ελέγχου. Κατά την ΣτΕ 2016/2017 *«η μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων τα οποία ενδέχεται να έχουν δυσμενή επίδραση στην προσωπικότητα και στην εν γένει ηθική και πνευματική ανάπτυξη των ανηλίκων είναι επιτρεπτή εφόσον, όχι μόνο προβάλλονται κατά τις καθοριζόμενες στις διατάξεις της εν λόγω Υ.Α. ώρες, αλλά φέρουν και την προσήκουσα, κατά τις ίδιες διατάξεις, σήμανση(ΣτΕ 619/2010, 3412/2011, 3011/2012, 363/2015)»*.

II. Πραγματικό μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος και τους ισχυρισμούς της εγκαλουμένης εταιρείας (προβληθέντες προφορικά και εγγράφως), προέκυψαν τα εξής:

Η ενημερωτική εκπομπή «Live News» διάρκειας δύομισι ωρών περίπου μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Mega την 1.2.2024 ώρα 15.50' με σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) και παρουσιαστή τον Νίκο Ευαγγελάτο. Στη διάρκεια της μεταδόθηκαν ειδήσεις και πληροφορίες για γεγονότα της επικαιρότητας.

Στις 15.52', ο παρουσιαστής αναφέρεται σε είδηση από την Σμύρνη της Τουρκίας σύμφωνα με την οποία ένας οδηγός ταξί προσφέρθηκε να φιλοξενήσει στο ταξί του έναν άστεγο νεαρό λόγω του μεγάλου ψύχους. Ο νεαρός όμως τον πυροβόλησε και αφαίρεσε τις εισπράξεις του.

Ο παρουσιαστής περιγράφει την είδηση λέγοντας: *«Πάμε εδώ, αυτό το πραγματικά συγκλονιστικό βίντεο. Πόσο δηλαδή κανείς μπορεί να είναι απάνθρωπος. Είναι στη Σμύρνη. Είναι ένας ταξιτζής. Έχει κρύο, βλέπει έναν άστεγο⁴, του ανοίγει την πόρτα, τον βάζει μέσα στο αυτοκίνητο για να μην παγώσει από το κρύο. Τον βλέπετε τον άστεγο να κάθεται πίσω από τον ταξιτζή και να προσπαθεί απλά να του προσφέρει κάποιες στιγμές ζεστασιάς. Και ο νεαρός βγάζει όπλο και, όπως θα δείτε σε λίγο, τον πυροβολεί τρεις*

⁴ Σύμφωνα με δημοσίευμα της ενημερωτικής ιστοσελίδας protothema.gr, ο οδηγός ταξί είχε εκτελέσει δρομολόγιο με τον νεαρό δράστη ως επιβάτη (δεν επρόκειτο για άστεγο).

φορές. Όλα είναι γραμμένα από την κάμερα ασφαλείας του αυτοκινήτου. Είναι σοκ πραγματικό. Αφού τον πυροβολεί, βγαίνει από τη θέση του και πηγαίνει δίπλα του για να του πάρει τις εισπράξεις. Πόση απανθρωπιά!». Αναγράφεται: «Πλήρωσε την καλοσύνη του».

Στη διάρκεια μετάδοσης της είδησης προβάλλεται βίντεο στο οποίο φαίνεται το εσωτερικό ενός αυτοκινήτου όπου βρίσκονται δύο άτομα. Ένας άνδρας κάθεται στη θέση του οδηγού και ένα δεύτερο άτομο κάθεται πίσω από τον οδηγό φορώντας κουκούλα και ιατρική μάσκα. Ο άντρας που βρίσκεται πίσω από τον οδηγό πυροβολεί τρεις φορές τον οδηγό του αυτοκινήτου. Ακούγονται οι φωνές του θύματος και διακρίνονται λάμπες από την εκπυρσοκρότηση του όπλου. Στο βίντεο διακρίνεται καθαρά ο τραυματισμένος οδηγός πεσμένος στα πλάι του καθίσματος του και ο δράστης που αναζητά κάτι (πιθανώς χρήματα) στο μπροστινό μέρος του αυτοκινήτου. Στο βίντεο δεν υπάρχει καμία τεχνική επεξεργασία προς προστασία των τηλεθεατών. Ο παρουσιαστής εκφράζει τον αποτροπιασμό του για το γεγονός. Η είδηση διαρκεί περί τα 50΄΄.

Περαιτέρω, από την παρακολούθηση και καταγραφή των πραγματικών περιστατικών προκύπτουν εν κατακλείδι τα ακόλουθα:

Στη διάρκεια της απογευματινής ενημερωτικής εκπομπής «Live News» της 1.2.2024 που προβλήθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Mega, μεταδόθηκε είδηση που αφορούσε τη διάπραξη εγκλήματος (βαρύ θανατηφόρο τραυματισμό) με βίαιο τρόπο δια της προβολής μαγνητοσκοπημένου υλικού (βίντεο) που παρουσίαζε τον τρόπο τέλεσης του εγκλήματος. Στο βίντεο καταγράφεται πλήρως η εγκληματική ενέργεια χωρίς καμία τεχνική παρέμβαση του σταθμού προς προστασία των τηλεθεατών, ειδικά των ανηλίκων. Ήτοι, ο σταθμός δεν έθεσε θόλωση ούτε αφαίρεσε τεχνικά τον ήχο.

Παρά το γεγονός ότι ο σταθμός έχει υποχρέωση ενημέρωσης του κοινού για όσα αφορούν την εσωτερική και διεθνή επικαιρότητα, έχει εξίσου υποχρέωση να προστατεύει το κοινό, ειδικά το ανήλικο, από την προβολή βίαιων σκηνών.

Ο τρόπος παρουσίασης της συγκεκριμένη είδησης μπορεί να προκαλέσει φόβο και ανασφάλεια σε ανήλικους τηλεθεατές (δεδομένου ότι η εκπομπή μεταδίδεται σε απογευματινή ώρα και φέρει σήμανση 2^{ης} κατηγορίας), να βλάψει την ηθική και πνευματική τους ανάπτυξη, καθώς αυτοί, λόγω της απειρίας, της μη ανεπτυγμένης κρίσης τους, του ευαίσθητου ψυχικού τους κόσμου και της συναισθηματικής τους ανωριμότητας, επηρεάζονται βαθιά από τα μηνύματα και τις εικόνες που προβάλλονται

από την τηλεόραση. Παρά το γεγονός ότι ο παρουσιαστής της εκπομπής «Live News» εξέφρασε την αποδοκιμασία και τον αποτροπιασμό του για την εγκληματική πράξη που προβλήθηκε στην εκπομπή του, οι ανήλικοι τηλεθεατές ενδέχεται να προσλάβουν λανθασμένα μηνύματα θεωρώντας πως η βία είναι μια κανονική και αποδεκτή κατάσταση, να εξοικειωθούν με βίαιες συμπεριφορές, να αμβλυνθεί η ευαισθησία τους έναντι των άλλων. Ως εκ τούτου, το συγκεκριμένο περιεχόμενο που προβλήθηκε σε εκπομπή με σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) έπρεπε να φέρει τεχνική επεξεργασία ώστε να προστατευθεί το κοινό και ειδικά το ανήλικο κοινό.

III. Υπαγωγή

Ενόψει όλων των ανωτέρω, η Ολομέλεια κρίνει ομοφώνως ότι η εγκαλουμένη εταιρεία παραβίασε τις διατάξεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας σχετικά με την προστασία των ανηλίκων τηλεθεατών λόγω προβολής σκηνών βίας σε πρόγραμμα με σήμανση κατάλληλη για άτομα άνω των 8 ετών. Επομένως, πρέπει να επιβληθεί στην εγκαλουμένη διοικητική κύρωση και δη εκείνη του προστίμου.

Περαιτέρω, με βάση τη βαρύτητα, το κοινώς γνωστό μερίδιο τηλεθέασης του συγκεκριμένου τηλεοπτικού σταθμού (όπως προκύπτει από τα τηρούμενα στο ΕΣΡ στοιχεία) και την εθνική εμβέλεια αυτού, η Ολομέλεια κρίνει, ομοφώνως, ότι το επιβλητέο πρόστιμο είναι εκείνο των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Δέχεται, ομοφώνως, ότι η εγκαλουμένη εταιρεία παραβίασε τις διατάξεις της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας σχετικά με την προστασία των ανηλίκων τηλεθεατών λόγω προβολής σκηνών βίας σε πρόγραμμα με σήμανση κατάλληλη για άτομα άνω των 8 ετών, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Επιβάλλει στην εταιρεία με την επωνυμία «ALTER EGO MEDIA A.E. », ιδιοκτήτρια του τηλεοπτικού σταθμού με τον διακριτικό τίτλο «MEGA», τη διοικητική κύρωση του προστίμου των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ.

Κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 2328/1995, όπως έχει μετά την δια του άρθρου 23 παρ. 5 εδ. β' του Ν. 3166/2003 αντικατάστασή του, η παρούσα απόφαση κατά την προαναφερόμενη κύρωση, είναι εκτελεστή κατά:

1. Της εταιρείας ΑΛΤΕΡ ΕGO MEDIA Α.Ε. που εδρεύει στην Καλλιθέα Αττικής, στην Λεωφόρο Συγγρού 340, με ΑΦΜ 800745939, Δ.Ο.Υ. ΚΕΦΟΔΕ ΑΤΤΙΚΗΣ.
2. Του Ιωάννη Βρέντζου του, κατοίκου, με ΑΦΜ, Δ.Ο.Υ., ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 9^η Σεπτεμβρίου 2025 και δημοσιεύτηκε την 3^η Φεβρουαρίου 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ-ΔΡΙΛΙΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΡΑΖΙΔΟΥ